

ریشه‌یابی نام ایران بر پایه مستندات تاریخی

حکیمه احمدی‌زاده شندی^۱

افتخار روحی‌فر^۲

چکیده

نام «ایران» حکایت از یک تمدن دیرین در این سرزمین دارد و از لحاظ تاریخی برای پژوهشگران مختلف حوزه ایران‌شناسی حائز اهمیت است. مسئله پژوهش حاضر این است که نام ایران ریشه در چه و کجا داشته است؟ و چه اقوامی در این سرزمین سکنی داشته‌اند و خود را ایرانی می‌دانسته‌اند؟ از این رو در این مقاله، با روش توصیفی - تحلیلی به بررسی ریشه و پیشینه این واژه به صورت‌های ائیریه، آری‌ی، آری‌بی، و غیره به معنای «آریایی»، در آثار کهن شرقی، اوستا، کتیبه‌های کهن ایرانی و بین‌النهرینی و متون مورخان و جغرافیدانان غربی پرداخته شده است. یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که این نام با صورت‌های گوناگون خود به معنی نام قوم ساکن در این سرزمین، در گذر هزاره‌ها و سده‌ها سیری تاریخی را طی نموده تا آنکه در عهد ساسانیان به صورت مشخص با نام ایران و ایران‌شهر (با یای مجهول) برای تمام مرزهای سیاسی این سلسله انتخاب و تثبیت گشته است.

کلید واژگان: ایران، آریایی، اوستا، شاهنامه، کتیبه.

^۱ دانشجوی دکتری تاریخ پیش از اسلام، دانشگاه علوم تحقیقات، تهران (نویسنده مسئول). h.ahmadizade7646@gmail.com

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد زبان‌های باستانی ایران، دانشگاه تبریز. eftkharro66@gmail.com